

Euroopa Liidu ühiste pensionieesmärkide mõju Eesti pensionisüsteemile

Ene-Margit Tiit
Lauri Leppik
Andres Võrk
Reelika Leetmaa

Kokkuvõte

1) Sotsiaalse tõrjutuse vältimine

- pensionäride suhteline vaesusrisk alla EL keskmise
- indekseerimine tagab pensionide ostujõu kasvu

2) Elatustaseme säilitamise võimaldamine

- riikliku pensionikindlustuse katvus kõrge
- erapensioniskeemide kättesaadavus hea
- riikliku pensioni asendusmäär suhteliselt madal

3) Solidaarsuse edendamine

- põlvkonnasisene solidaarsus suhteliselt kõrge
- põlvkondadevaheline solidaarsus tagasihoidlikum

4) Tööhõive määrade tõstmine

- naiste tööhõive määr üle EL keskmise
- vanemaealiste (55-64) tööhõive määr üle EL keskmise
- üldine (15-64) tööhõive määr alla EL keskmise

5) Tööelu pikendamine

- töøjõust lahkumise vanus üle EL keskmise
- vanemaealiste, sh pensioniealiste, töøjõus osalemine suhteliselt kõrge
- paindliku pensioniea võimaluste suurenemine
- enne üldist pensioniiga pensionile siirdujate osakaal suur

6) Usaldusväärne eelarvepoliitika

- riigi fiskaalpoliitiline positsioon suhteliselt hea
- reservide olemasolu, sh riiklikus pensionikindlustuses
- pensionikulude areng jätkusuutlik

7) Hüvitiste ja sissemaksete tasakaal

- sissemaksete tase fikseeritud
- pensionide tase sõltub sissemaksetest

8) Erapensioniskeemide adekvaatsus ja turvalisus

- liitumiseks riigi poolsed stiimulid
- regulatsioon tagab investeringuriski hajutamise
- liitujal võimalik valida sobiv riskiaste
- haldustasud mõõdukad

9) Kohandumine tööturu paindlikkusega

- üldiselt hea ühilduvus tööturu paindlikkusega nii I kui II sambas
- probleemid:
 - FIEde väike maksekoormus I sambas, hõlmatus II sambaga
 - Soodustingimustel vanaduspensionid, väljateenitud aastate pensionid, eripensionid

10) Meeste ja naiste võrdne kohtlemine

- üldiselt hea ühilduvus EL õiguse põhimõtetega
- meeste ja naiste pensionierinevus väike
- probleemid:
 - väljateenitud aastate pensionide seadus ei ole kooskõlas EL õigusega
 - pensioniõiguse kujunemine laste kasvatamise eest

11) Pensionisüsteemi kohandumisvõime

- pensioniõiguse kujunemise ja finantseerimise läbipaistvus suurenenud
- kohandumine demograafiliste muutustega
 - pensioniea tõstmine ning II ja III samba käivitamine
- poliitiline konsensus pensionipoliitika arengute suhtes (?)
- pensionisüsteemi monitoring käivitunud

Poliitikasoovitused

1) Suurendada toimetulekupiiri, et see kataks vähemalt minimaalse toidukorvi maksumuse

EL eesmärk nr.1

2) Väärtustada riikliku pensioni arvestamisel kõrgemalt lapse kasvatamise aega

EL eesmärgid nr. 2 ja 10

3) Minna üle pensioniindeksile, mis sõltub sotsiaalmaksu laekumise kasvust vähemalt 2/3 ulatuses

EL eesmärgid nr. 1, 2, 3, 6 ja 7

4) Kujundada ümber soodustingimustel vanaduspensionide ja väljateenitud aastate pensionide süsteemid

EL eesmärgid nr. 5, 9 ja 10

5) Tõsta ennetähtaegse vanaduspensionini vähendamise koefitsienti 0,4%-lt 0,5%-le, samas maksta ennetähtaegset vanaduspensionini töötamise korral neile, kes on jõudnud üldisesse vanaduspensioniiikka

EL eesmärk nr.5

6) Teha teavitustööd edasilükatud vanaduspensionini võimalusest

EL eesmärk nr.5

7) Piirata riiklike eripensionide kasvu ja vähendada soodsaid eripensionide võimalusi

EL eesmärgid nr. 3, 4, 5, 6 ja 9

8) Muuta aastakoeffitsiendi arvestamise metoodikat, et väärtustada enam sotsiaalmaksu tasumist

EL eesmärk nr. 2

9) Suurendada FIEde minimaalset sotsiaalmaksukohustust

EL eesmärgid nr. 2, 6, 7 ja 9

Ettepanekute finantsmõju

- **Ettepanekud nr. 1, 2, 3, 6 ja 8 suurendavad riikliku pensionikindlustuse või riigieelarve kulusid**
- **Ettepanekud nr. 4, 5 ja 7 vähendavad riikliku pensionikindlustuse või riigieelarve kulusid**
- **Ettepanek nr. 9 suurendab riikliku pensionikindlustuse tulusid**